

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Національного університету

«Одеська юридична академія»

Олег ТОДОЩАК

« 15 » 06 2026 року

ВИСНОВОК

Національного університету «Одеська юридична академія» щодо дисертації Козиря О.О. на тему: «Правові засади діяльності медіа», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» (тема дисертації затверджена рішенням Вченої ради Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 2) від 09 листопада 2022 року та змінена рішенням Вченої ради Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол №5) від 10 лютого 2025 року)

Витяг

з протоколу засідання фахового семінару кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету

«Одеська юридична академія»

(протокол № 13 від 12 червня 2026 року)

Присутні:

Завідувач кафедри д.ю.н., професор Харитонova О.І.; проректор з навчальної роботи, професор кафедри д.ю.н, професор Ульянова Г.О – науковий керівник; доцент кафедри к.ю.н., доцент Мазуренко С.В.; доцент кафедри к.ю.н., доцент Кирилюк А.В.; доцент кафедри к.ю.н, доцент Бааджи Н.П.; доцент кафедри к.ю.н., доцент Еннан Р.Є.; доцент кафедри к.ю.н., доцент Галупова Л.І.; д.ф. (Ph.d) у галузі права, доцент кафедри Мартинюк І.В.; аспірант кафедри Козирь О.О., лаборант кафедри Омельченко А.С.

3 присутніх – 2 доктори юридичних наук та 5 кандидатів юридичних наук, 1 доктор філософії у галузі права – фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації.

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження Козиря Олександра Олександровича на тему: «Правові засади діяльності медіа», поданого на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», щодо його рекомендації для попереднього розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Слухали:

Доповідь здобувача ступеня доктора філософії Козиря О.О. за результатами дисертаційного дослідження на тему: «Правові засади діяльності медіа», поданого на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Доповідач обґрунтував актуальність обраної теми, розкрив мету, завдання, методологію дисертаційного дослідження, охарактеризував його об'єкт та предмет, виклав науково-практичну значимість роботи, надав відомості щодо впровадження результатів дослідження.

Обґрунтовуючи вибір проблематики дисертаційного дослідження, здобувач зазначив, що стрімкий інформаційно-технологічний розвиток докорінно змінив традиційну концепцію медіа під впливом активного залучення до інформаційного простору користувачів мережі Інтернет, які в окремих випадках стали набагато швидшими у висвітленні подій, новин та їх обговоренні з охопленням чисельної аудиторії. Користувацький контент все частіше використовується медіа як джерело отримання інформації, визначення напрямів інформаційних матеріалів та шлях до залучення нових користувачів.

Зміна ролі користувачів інформаційних продуктів супроводжується одночасною трансформацією соціальних медіа, які сьогодні виступають не

лише технічними платформами для обміну повідомленнями, а й повноцінними учасниками інформаційних відносин. Закон України «Про медіа» заклав важливі принципи діяльності медіа, враховуючи сучасні тенденції розвитку та функціонування інформаційно-комунікаційної системи. Разом з тим, чимало актуальних питань щодо захисту прав та інтересів медіа та журналістів, використання штучного інтелекту та користувацького контенту, протидії дезінформації потребують ґрунтовного дослідження з метою удосконалення правового регулювання у зазначеній сфері. Разом з тим, комплексні дослідження правових засад діяльності медіа відповідно до Закону України «Про медіа» в сучасній науці цивільного права не проводилися.

За результатами проведеного дослідження сформульовано наукові положення, пропозиції та висновки:

вперше:

запропоновано авторський підхід до розуміння сучасної системи медіа як динамічної багаторівневої системи масової комунікації, у межах якої традиційні медіа, онлайн-медіа, платформи спільного доступу до інформації, соціальні мережі, користувачі, блогери, інфлюенсери та інші учасники цифрового середовища перебувають у постійному взаємозв'язку та взаємовпливі, беручи участь у створенні, поширенні, модифікації та використанні медіаконтенту;

сформульовано пропозиції щодо удосконалення правових механізмів захисту медіа, журналістів та інших учасників публічної комунікації від стратегічних позовів проти участі громадськості та медіа (SLAPP), спрямованих на обмеження свободи слова, тиск на професійну журналістську діяльність або перешкоджання поширенню суспільно значущої інформації;

обґрунтовано необхідність запровадження спеціальних правових підходів до маркування, перевірки та поширення контенту, згенерованого або зміненого із застосуванням технологій штучного інтелекту, з метою забезпечення прозорості походження медіапродукту, захисту права

користувачів на достовірну інформацію та запобігання поширенню діпфейків і маніпулятивного контенту;

запропоновано авторське визначення поняття «суб'єкт цифрового інформаційного впливу», під яким слід розуміти фізичну або юридичну особу, групу осіб чи інше організаційне утворення, які на постійній основі з використанням цифрових технологій, соціальних мереж, платформ спільного доступу до інформації або алгоритмічних інструментів здійснюють цілеспрямоване створення, зміну, поширення чи просування інформаційного контенту з метою впливу на інформаційне середовище, поведінку користувачів, процес прийняття рішень або формування суспільної думки;

удосконалено:

положення щодо забезпечення авторських та професійних прав представників медіа, журналістів на матеріали, а також службові твори під час здійснення редакційного контролю, доопрацювання чи переробки журналістських матеріалів з метою їх подальшого поширення;

наукові положення щодо протидії дезінформації в медіа, зокрема шляхом конкретизації понять «контент, згенерований із використанням технологій штучного інтелекту», «діпфейк»;

пропозиції щодо доповнення Закону України «Про медіа» окремими положеннями, спрямованими на визначення загальних засад використання об'єктів права інтелектуальної власності у сфері медіа;

дістали подальшого розвитку:

доктринальні підходи до поняття «сучасні медіа», у межах яких обґрунтовано, що поділ медіа на традиційні та нові поступово втрачає абсолютний характер, оскільки більшість медіа функціонує у змішаному цифровому форматі, поєднуючи друковані, аудіовізуальні, онлайн- та соціально-комунікаційні канали поширення інформації;

положення про гібридний характер сучасних медіа, які запропоновано розглядати як суб'єктів масової комунікації, що поєднують різні формати створення та поширення інформації, використовують цифрові платформи,

залучають користувачів і громадських журналістів до формування контенту та водночас зберігають ознаки професійної медійної діяльності;

положення про формування багаторівневої системи суб'єктів інформаційного впливу в цифровому медіапросторі, у межах якої поряд із традиційними медіа визначального впливу набувають цифрові посередники, алгоритмічні системи, оператори платформ та інші суб'єкти супроводу створення та поширення інформаційного продукту;

наукові підходи до визначення напрямів гармонізації національного законодавства у сфері медіа з європейськими стандартами, зокрема у частині захисту свободи вираження поглядів, протидії дезінформації, регулювання платформ спільного доступу до інформації та використання штучного інтелекту.

Після завершення доповіді Козирю О.О. присутніми поставлені такі запитання:

Професор кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції, д.ю.н., професор Харитонova О.І.: у дисертаційному дослідженні ґрунтовно досліджено використання штучного інтелекту, та слушно зазначено про необхідність обов'язкового позначення матеріалу, згенерованого повністю штучним інтелектом. У зв'язку з чим постає питання, чи доречно, на Вашу думку, використовувати контент, який повністю згенерованого штучним інтелектом? Чи не буде це знижувати довіру до матеріалів медіа?

Відповідь Козир О.О.:

Дякую за запитання. На мою думку, використання контенту, повністю згенерованого штучним інтелектом, є допустимим лише за умови його чіткого маркування, обов'язкової верифікації людиною та наявності редакційного контролю. Сам по собі факт створення матеріалу штучним інтелектом не повинен розглядатися як негативне явище, оскільки сучасні технології здатні підвищувати оперативність обробки інформації та оптимізувати виробництво медіаконтенту. Водночас публікація повністю

згенерованих матеріалів без розкриття їх походження може призвести до зниження довіри аудиторії, оскільки створює ризики поширення недостовірної інформації, маніпуляцій та зниження стандартів журналістики. Саме тому визначальним критерієм має бути не спосіб створення контенту, а забезпечення прозорості його походження, відповідності професійним стандартам, перевірки фактів і збереження відповідальності редакції за результат. За таких умов штучний інтелект виступає не заміною журналіста, а технологічним інструментом, який може сприяти підвищенню якості та ефективності діяльності медіа.

Доцент кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції, к.ю.н., доцент Мазуренко С.В.: У чому полягає наукова та практична необхідність запровадження окремої статті Закону України «Про медіа», присвяченої правам інтелектуальної власності, чи не є достатнім регулювання відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права»?

Відповідь Козир О.О.: Дійсно Закон України «Про медіа» не є спеціальним у сфері права інтелектуальної власності, однак окремі положення про дотримання прав інтелектуальної власності в різних нормах передбачає. Такий підхід може створювати враження, що дотримання прав інтелектуальної власності може мати фрагментарний характер та стосуватись лише окремо визначених випадків чи окремих медіа. Закон України «Про авторське право і суміжні права» встановлює загальні правила виникнення, здійснення та захисту прав на твори, виконання, фонограми, відеограми тощо. Водночас він не враховує специфіку функціонування медіа, редакційних колективів, онлайн-медіа, платформ спільного доступу до контенту, діяльності журналістів та використання користувацького контенту. Сучасні медіа не лише створюють власний контент, але й активно використовують матеріали інформаційних агентств, соціальних мереж, блогів, платформ відеохостингу, користувацький контент (UGC), контент, створений із застосуванням технологій штучного інтелекту. У результаті

виникає значна кількість правовідносин, які перебувають на межі між медійним та авторським правом і не завжди можуть бути ефективно врегульовані загальними нормами законодавства про авторське право. Тому виникає потреба у спеціальному законодавчому механізмі, який би визначав особливості реалізації прав інтелектуальної власності саме у сфері медіа.

Тому з метою формування культури дотримання прав інтелектуальної власності всіма медіа пропонується визначити базові засади в межах однієї статті Закону України «Про медіа».

Доцент кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції, к.ю.н., доцент Галупова Л.І.: у роботі сформульовано пропозиції щодо вдосконалення правових механізмів захисту медіа та журналістів від SLAPP-позовів. Чи може бути, на Вашу думку, ефективним звернення до медіації у випадку подання таких позовів?

Відповідь Козир О.О.: На мою думку, медіація дійсно може бути ефективним способом врегулювання окремих спорів, пов'язаних із захистом честі, гідності, ділової репутації чи спростуванням інформації, однак її застосування у випадку SLAPP-позовів вважається доволі спірним. Це пов'язано з тим, що основною метою таких позовів, як правило, є не захист порушеного права, а створення фінансового, психологічного та процесуального тиску на журналістів, медіа чи інших учасників публічної комунікації з метою стримування їхньої діяльності. За таких умов сторони не перебувають у рівному переговорному становищі, а тому медіація може бути використана як додатковий інструмент затягування або посилення тиску. Саме тому більш ефективним видається запровадження спеціальних процесуальних механізмів раннього виявлення та відхилення SLAPP-позовів, тоді як медіація може застосовуватися лише за добровільної згоди сторін і за відсутності ознак зловживання правом на звернення до суду.

Доцент кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції, к.ю.н., доцент Бааджи Н.П.: у новизні зазначено, що дістали подальшого розвитку доктринальні підходи до поняття «сучасні медіа», у

межах яких обґрунтовано, що поділ медіа на традиційні та нові поступово втрачає абсолютний характер, у зв'язку з чим постає питання, який критерій було закладено для визначення нових медіа?

Відповідь Козир О.О.: Основним критерієм розмежування традиційних та сучасних медіа виступає використання цифрових технологій, мережі Інтернет в організації діяльності медіа. Водночас сучасний етап розвитку медіа характеризується активною цифровою трансформацією традиційних медіа, які використовують ті самі технологічні інструменти, що й нові медіа. Унаслідок цього критерій використання мережі Інтернет поступово втрачає свою класифікаційну цінність. Крім того, наразі використовується ще категорія «новітні» медіа, яка використовується для виокремлення медіа, які створюються в умовах сьогодення і поєднують ознаки традиційних та онлайн медіа. Новітні медіа використовуються для позначення найбільш інноваційних форм масової комунікації, заснованих на використанні технологій штучного інтелекту. Новітні медіа характеризуються високим рівнем автоматизації інформаційних процесів, використанням алгоритмів для створення, відбору та поширення контенту. Отже, сучасні медіа охоплюють усі актуальні форми медіакомунікації; нові медіа становлять їх цифровий сегмент, сформований унаслідок розвитку Інтернету; новітні медіа є найбільш технологічно розвиненим етапом еволюції нових медіа, функціонування якого безпосередньо пов'язане з використанням штучного інтелекту та інших передових цифрових технологій.

Після відповідей на запитання виступила **науковий керівник** – проректор з навчальної роботи, професор кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія» д.ю.н., професор **Ульянова Галина Олексіївна**.

Науковий керівник зазначила, що автору вдалося виконати завдання та досягти поставленої мети, для чого було використано сукупність загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання.

Позитивною рисою роботи є її практична спрямованість, оскільки робота дисертаційне дослідження ґрунтується на практичному досвіді Олександра Олександровича. Сформульовані в роботі висновки та рекомендації, сформульовані автором особисто, мають практичне та теоретичне значення. Окремі питання дисертаційного дослідження можуть виступати підґрунтям для подальших наукових розвідок. Викладені у дисертації положення та висновки можуть бути застосовані у науково-дослідній діяльності, навчальному процесі, для формування єдиної правозастосовчої практики у сфері діяльності сучасних медіа.

Індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план Олександр Олександрович Козир виконав вчасно та в повному обсязі.

За час роботи над дисертацією Олександр Олександрович проявив себе як наполегливий дослідник, демонструючи авторські підходи до формулювання пропозицій щодо підходів до вирішення окреслених проблемних питань. Важливо підкреслити, що проблематика дисертаційного дослідження безпосередньо пов'язана з багаторічним професійним досвідом Олександра Олександровича у сфері організації та діяльності професійних медіа.

Наведене дозволяє зробити висновок, що дисертаційне дослідження Олександра Олександровича Козиря «Правові засади діяльності медіа» є самостійним, завершеним, науковим дослідженням, в якому містяться нові науково обґрунтовані результати та вирішуються наукові завдання.

Дисертація оформлена, відповідно до вимог наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами). Зважаючи на викладене, можна констатувати, що дисертація може бути рекомендована

до проведення попередньої експертизи і подальшого захисту у разовій спеціалізованій вченій раді з метою присудження дисертантові ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право.

У обговоренні дисертаційного дослідження брали участь:

Доктор юридичних наук, професор Харитонova О.І. Дисертаційне дослідження є самостійною завершеною працею, яка містить авторські висновки та пропозиції, що вирізняються науковою новизною та мають практичне значення для удосконалення правових засад діяльності медіа. За змістом, обсягом, науковою новизною, теоретичним і практичним значенням дисертаційне дослідження Козиря О.О. відповідає встановленим вимогам.

Дисертація Козиря О.О. на тему: «Правові засади діяльності медіа» є комплексним, самостійним дослідженням, яке містить теоретичні та практичні висновки, пропозиції, які вирізняються новизною та змістовно відображають авторську позицію. Враховуючи зазначене, дисертаційна робота може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Кандидат юридичних наук, доцент Галупова Л.І. Підкреслила, що дисертаційна робота містить висновки та пропозиції, які дозволять підвищити ефективність захисту прав та інтересів журналістів, зокрема в частині протидії SLAPP-позовів. Автором приділено належну увагу опрацюванню не лише національного законодавства, а й законодавства іноземних країн. Робота містить актуальні пропозиції щодо системи суб'єктів масової комунікації, досліджено використання технологій штучного інтелекту в медіа. Приділення уваги таким питанням свідчить про актуальність та своєчасність дослідження, а також його практичну орієнтованість.

Дисертація Козиря О.О. на тему: «Правові засади діяльності медіа» відповідає вимогам, які пред'являються до дисертаційних досліджень, та може бути рекомендована для захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії в галузі права.

Кандидат юридичних наук, доцент Бааджи Н.П. звернула увагу на те, що обрана тема дисертаційного дослідження є актуальною, комплексною та відповідає викликам сьогодення та потребам практики. Відзначила про практичний досвід здобувача, який став підґрунтям для формування основних положень новизни та висновків дисертаційного дослідження. Підкреслено важливість дослідження правових засад використання об'єктів права інтелектуальної власності у сфері медіа, а також сформульовано слушні пропозиції щодо реалізації немайнового права на ім'я журналіста у випадку редакційних правок та доопрацювання журналістських матеріалів. Також практичне значення мають пропозиції щодо визначення суттєвих умов договору про підготовку матеріалів журналістами, спрямованими на захист авторських прав.

Дисертація Козиря О.О. оформлена, відповідно до вимог наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Кандидат юридичних наук, доцент Кирилюк А.В. відзначила, що сформульовані в дисертації висновки, положення, які виносяться на захист, мають наукову новизну, свідчать про глибокий аналіз як доктринальних розробок у зазначеній сфері, так і законодавчих та практичних аспектів діяльності медіа. Відзначила новий підхід до особливостей сучасної системи медіа, суб'єктів масової комунікації, участі блогерів, громадських журналістів у діяльності медіа.

Дисертаційна робота Козиря О.О. є самостійно, завершеною науковою працею, яка може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

На основі результатів обговорення присутніх на засіданні вирішили запропонувати наступний

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення дисертації
Козиря О.О. на тему: «Правові засади діяльності медіа», поданої на
здобуття доктора філософії в галузі знань 08 «Право»
за спеціальністю 081 «Право»**

Обґрунтування вибору теми дослідження. Засоби масової інформації (ЗМІ), медіа як «четверта влада», за роки свого становлення та розвитку зазнавали трансформації під впливом політичних, економічних і соціальних чинників., одночасно впливаючи на суспільство, державу, її внутрішньополітичні та міжнародні відносини.

Інформація – це та рушійна сила, яка може призвести до масштабних наслідків, впливаючи на свідомість, настрої в суспільстві, окремі категорії користувачів інформаційних продуктів. При цьому фундаментальним принципом забезпечення діяльності медіа має бути збереження балансу між свободою слова, заборонаю цензури, та контролем за якістю, достовірністю та безпечністю інформації, яка поширюється через медіа. Інформаційні маніпулювання, інформаційний тероризм, активізація інформаційних потоків під час політичних виборчих кампаній на сьогодні вже не нові, хоча не менш небезпечні явища у сфері діяльності медіа. Разом з тим, стрімкий інформаційно-технологічний розвиток докорінно змінив традиційну концепцію медіа під впливом активного залучення до інформаційного простору користувачів мережі Інтернет, які в окремих випадках стали набагато швидшими у висвітленні подій, новин та їх обговоренні з охопленням чисельної аудиторії. Користувацький контент все частіше використовується медіа як джерело отримання інформації, визначення напрямів інформаційних матеріалів та шлях до залучення нових користувачів.

Зміна ролі користувачів інформаційних продуктів супроводжується одночасною трансформацією соціальних медіа, які сьогодні виступають не

лише технічними платформами для обміну повідомленнями, а й повноцінними учасниками інформаційних відносин. Про вплив соціальних медіа та їх місце в системі засобів масової комунікації свідчать результати соціологічних досліджень.

Така роль соціальних мереж та платформ спільного доступу до інформації обумовлює важливість належного законодавчого регулювання та визначення фундаментальних засад взаємодії медіа з новими засобами масової комунікації. Закон України «Про медіа» заклав важливі принципи діяльності медіа, враховуючи сучасні тенденції розвитку та функціонування інформаційно-комунікаційної системи. Разом з тим, чимало актуальних питань щодо захисту прав та інтересів медіа та журналістів, використання штучного інтелекту та користувацького контенту, протидії дезінформації потребують ґрунтовного дослідження з метою удосконалення правового регулювання у зазначеній сфері.

Питання організації та діяльності засобів масової інформації завжди були предметом чисельних наукових досліджень у сфері цивільного, конституційного права, права інтелектуальної власності.

Правові засади реалізації та захисту прав інтелектуальної власності, використання штучного інтелекту, зокрема й у сфері медіа досліджувались у наукових працях: Бааджи Н., Деркаченко Ю., Заярного А., Ульянової Г., Харитонової О., Харитонова Є., Якубівського Є.

Разом з тим, комплексні дослідження правових засад діяльності медіа відповідно до Закону України «Про медіа» в сучасній науці цивільного права не проводилися. Враховуючи широке коло питань, яке може бути охоплено правовими засадами діяльності медіа, дослідження перш за все спрямовано на визначення сучасної системи медіа та їх взаємодії з іншими суб'єктами масової комунікації, розкриття правових засад використання штучного інтелекту, користувацького контенту, реалізації прав інтелектуальної власності у сфері медіа, а також протидії поширення дезінформації та

забезпечення ефективних механізмів захисту від стратегічних позовів проти участі громадськості та медіа (SLAPP).

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертаційне дослідження виконано в межах плану науково дослідницької роботи кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції на 2021-2025 роки як складової плану науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська юридична академія» «Правове та соціальне життя України у людиноцентристському вимірі в цифрову еру» (державний реєстраційний номер 0122U000266). Тему дисертаційного дослідження затверджено вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол №2 від 09.11.2022 р.) та змінено вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол №5 від 10.02.2025 р.).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є визначення правових засад діяльності медіа та формулювання пропозицій щодо удосконалення законодавства у сфері діяльності медіа з урахуванням національної практики та міжнародного досвіду.

Для досягнення поставленої мети передбачається **виконання таких завдань:**

визначити особливості сучасних медіа та їх місце в системі засобів масової комунікації;

розкрити сучасну систему учасників правовідносин у сфері медіа, які можуть впливати на формування, поширення медіа контенту та визначати вектор розвитку медіа;

визначити правові засади використання в медіа користувацького контенту;

розкрити правові засади використання результатів творчої діяльності у сфері медіа;

встановити законодавчі та етичні засади використання технологій штучного інтелекту у сфері медіа та протидії дідфейкам та поширенню дезінформації;

розкрити правові засади протидії обмеженню свободи у сфері медіа та забезпечення ефективного захисту від стратегічних позовів проти участі громадськості та медіа (SLAPP);

сформулювати пропозиції щодо удосконалення правових засад діяльності медіа з урахуванням міжнародного досвіду та викликів національної практики.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які виникають у сфері діяльності медіа.

Предметом дослідження є правові засади діяльності медіа.

Методологічною основою дослідження. Методологічну основу дисертаційного дослідження становить комплекс загальнонаукових та спеціально-наукових методів пізнання, застосування яких забезпечило всебічне дослідження правових засад діяльності медіа.

Діалектичний метод використано для виявлення взаємозв'язку між традиційними засобами масової інформації та новими суб'єктами масової комунікації. Системно-структурний метод використано з метою визначення місця медіа у загальній системі масової комунікації, а також встановлення зв'язків між редакціями, журналістами, платформами спільного доступу до інформації, блогерами, інфлюенсерами та іншими учасниками інформаційних відносин. Порівняльно-правовий метод використано під час дослідження законодавства зарубіжних країн у сфері регулювання діяльності медіа, платформ спільного доступу до інформації, забезпечення свободи слова, захисту журналістів, протидії SLAPP-позовам, використання штучного інтелекту. Порівняльний аналіз дозволив визначити найбільш ефективні правові механізми та обґрунтувати можливість їх імплементації у національне законодавство України.

Формально-юридичний метод застосовано для аналізу положень законодавства України, міжнародно-правових актів та законодавства Європейського Союзу, що регулюють діяльність медіа, виявлення законодавчих положень, які потребують подальшого розвитку з метою забезпечення ефективної діяльності медіа з урахуванням викликів сьогодення. Логіко-семантичний метод використано для уточнення понятійно-категоріального апарату дослідження, аналізу змісту чинних правових дефініцій, що дозволило сформулювати нові визначення понять та обґрунтувати доцільність їх законодавчого закріплення. Метод юридичного прогнозування використано для оцінки перспектив розвитку законодавства у сфері медіа з урахуванням цифровізації суспільства, розвитку алгоритмічних систем, використання штучного інтелекту, поширення платформ спільного доступу до інформації та євроінтеграційних процесів.

Нормативною основою дисертаційного дослідження є законодавство України у сфері медіа, права інтелектуальної власності, міжнародні акти у сфері діяльності медіа та реалізації права на інформацію та використання штучного інтелекту.

Емпіричну базу дисертаційного дослідження становить судова практика, яка сформувалась у сфері діяльності медіа, реалізації права на свободу слова та протидію поширення дезінформації.

Наукова новизна одержаних результатів дисертаційного дослідження полягає у тому, що робота є одним із перших у вітчизняній науці цивільного права комплексним дослідженням правових засад діяльності медіа.

За результатами проведеного дослідження сформульовано наукові положення, пропозиції та висновки:

вперше:

запропоновано авторський підхід до розуміння сучасної системи медіа як динамічної багаторівневої системи масової комунікації, у межах якої традиційні медіа, онлайн-медіа, платформи спільного доступу до інформації,

соціальні мережі, користувачі, блогери, інфлюенсери та інші учасники цифрового середовища перебувають у постійному взаємозв'язку та взаємовпливі, беручи участь у створенні, поширенні, модифікації та використанні медіаконтенту;

сформульовано пропозиції щодо удосконалення правових механізмів захисту медіа, журналістів та інших учасників публічної комунікації від стратегічних позовів проти участі громадськості та медіа (SLAPP), спрямованих на обмеження свободи слова, тиск на професійну журналістську діяльність або перешкоджання поширенню суспільно значущої інформації;

обґрунтовано необхідність запровадження спеціальних правових підходів до маркування, перевірки та поширення контенту, згенерованого або зміненого із застосуванням технологій штучного інтелекту, з метою забезпечення прозорості походження медіапродукту, захисту права користувачів на достовірну інформацію та запобігання поширенню дипфейків і маніпулятивного контенту;

запропоновано авторське визначення поняття «суб'єкт цифрового інформаційного впливу», під яким слід розуміти фізичну або юридичну особу, групу осіб чи інше організаційне утворення, які на постійній основі з використанням цифрових технологій, соціальних мереж, платформ спільного доступу до інформації або алгоритмічних інструментів здійснюють цілеспрямоване створення, зміну, поширення чи просування інформаційного контенту з метою впливу на інформаційне середовище, поведінку користувачів, процес прийняття рішень або формування суспільної думки;

удосконалено:

положення щодо забезпечення авторських та професійних прав представників медіа, журналістів на матеріали, а також службові твори під час здійснення редакційного контролю, доопрацювання чи переробки журналістських матеріалів з метою їх подальшого поширення;

наукові положення щодо протидії дезінформації в медіа, зокрема шляхом конкретизації понять «контент, згенерований із використанням технологій штучного інтелекту», «діпфейк»;

пропозиції щодо доповнення Закону України «Про медіа» окремими положеннями, спрямованими на визначення загальних засад використання об'єктів права інтелектуальної власності у сфері медіа;

дістали подальшого розвитку:

доктринальні підходи до поняття «сучасні медіа», у межах яких обґрунтовано, що поділ медіа на традиційні та нові поступово втрачає абсолютний характер, оскільки більшість медіа функціонує у змішаному цифровому форматі, поєднуючи друковані, аудіовізуальні, онлайн- та соціально-комунікаційні канали поширення інформації;

положення про гібридний характер сучасних медіа, які запропоновано розглядати як суб'єктів масової комунікації, що поєднують різні формати створення та поширення інформації, використовують цифрові платформи, залучають користувачів і громадських журналістів до формування контенту та водночас зберігають ознаки професійної медійної діяльності;

положення про формування багаторівневої системи суб'єктів інформаційного впливу в цифровому медіапросторі, у межах якої поряд із традиційними медіа визначального впливу набувають цифрові посередники, алгоритмічні системи, оператори платформ та інші суб'єкти супроводу створення та поширення інформаційного продукту;

наукові підходи до визначення напрямів гармонізації національного законодавства у сфері медіа з європейськими стандартами, зокрема у частині захисту свободи вираження поглядів, протидії дезінформації, регулювання платформ спільного доступу до інформації та використання штучного інтелекту.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що їх може бути використано у:

науково-дослідній сфері – як підґрунтя для подальшого дослідження правових та організаційних засад діяльності медіа, протидії дезінформації, реалізації авторських прав;

правотворчому процесі – для удосконалення окремих положень законодавства у сфері діяльності медіа, протидії дезінформації;

правозастосовній діяльності – для удосконалення механізмів захисту прав та інтересів журналістів, регулювання діяльності платформ спільного доступу, соціальних медіа;

навчальному процесі – в ході викладання таких навчальних дисциплін, спеціальних курсів: «Право інтелектуальної власності», «Інформаційне право», «Журналістика».

Апробація результатів дослідження. Окремі положення, висновки дисертаційного дослідження доповідалися й обговорювалися на засіданнях кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія». Результати дослідження оприлюднено у матеріалах доповідей на науково-практичних заходах: Круглому столі «Актуальні проблеми права інтелектуальної власності в сучасних умовах» (м. Харків, 30 травня 2025 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів» (Одеса, 26 квіт. 2024 р.); Всеукраїнському науково-педагогічному підвищені кваліфікації «Цифровізація вищої освіти та цифрова грамотність» (м. Львів – Торунь, 29 січня – 10 березня 2024 року).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження є самостійною науковою працею автора. Основні ідеї та розробки, практичне значення одержаних результатів, висновки й рекомендації здобуто з урахуванням досвіду практичної роботи.

Публікації. Основні положення та результати дисертаційної роботи викладено у семи публікаціях, у тому числі трьох статтях, опублікованих у наукових періодичних фахових виданнях категорії «Б», перелік яких

затверджено МОН України за спеціальністю 081 «Право», та одній статті у науковому періодичному фаховому виданні категорії «Б», перелік яких затверджено МОН України за спеціальністю 061 – Журналістика, трьох тезах доповідей на національних і міжнародних наукових та науково-практичних заходах.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що містять сім підрозділів, висновків та списку використаних джерел та двох додатків. Загальний обсяг дисертації становить 212 сторінки, з них основного тексту – 176 сторінок, список використаних джерел (236 найменувань).

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Козир О.О. Законодавчі та доктринальні підходи до визначення користувацького контенту. *Київський часопис права*. 2024. № 3. С.138-143.
2. Козир О.О. Онлайн-медіа та Telegram як сучасні джерела поширення інформації. *Право і суспільство*. 2025. № 4. Т. 1. С. 94-99.
3. Козир О.О. Використання штучного інтелекту в медіа. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія Право*. 2025. Вип.91. Ч.1. С.337-342.
4. Козир О.О., Чубук О.Л. Складова технології стрімінгу у виробництві контенту провідними іноземними медіа. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2024. № 6. Том 35 (74). С. 368-373.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Козир О.О. Класифікація сучасних медіа. *Актуальні проблеми права інтелектуальної власності в сучасних умовах. Матеріали Круглого столу 30 травня 2025 р. Харків : Право, 2025. С.184-187.*
6. Козир О.О. Особливості користувацького контенту. *Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних*

викликів : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квіт. 2024 р.) / НУ «ОЮА» ; за заг. ред. С. В. Ківалова ; відп. за вип. М. Р. Аракелян. Одеса : Фенікс, 2024. С. 678-680.

7. Козир О.О. Використання Інтернет-контенту під час підготовки журналістів. *Цифровізація вищої освіти та цифрова грамотність. Матеріали всеукр. наук.-пед. підвищення кваліф.* (м. Львів – Торунь. 29 січня – 10 березня 2024 року). 2024. С. 105-108.

Характеристика особистості здобувача:

Козир Олександр Олександрович народився 11 березня 1974 року в місті Одеса.

У 1998 році успішно закінчив Одеську державну академію холоду за спеціальністю «інженер-еколог».

У 2024 році закінчив Національний університет «Одеська юридична академія за спеціальністю «психологія».

З 2022 року аспірант Національного університету «Одеська юридична академія».

З липня 1997 року по січень 1998 року - директор програм телерадіокомпанії «Сити».

З лютого 1998 року по листопад 2004 року - редактор-ведучий телерадіокомпанії «Аліса».

З січня 2004 року по лютий 2016 року - директор телерадіокомпанії „Здоровье”.

З лютого 2016 року по вересень 2020 року - Генеральний продюсер - ТОВ ТРК Андсер;

З вересня 2020 року по теперішній час - Генеральний директор РК «Радіо-Одеса» у вигляді ТОВ.

З 26 лютого 2024 року по 30 червня 2024 року – асистент кафедри журналістики Національного університету «Одеська юридична академія».

З 1 жовтня 2024 року по 30 червня 2025 року – асистент кафедри журналістики Національного університету «Одеська юридична академія».

Член правління Національної спілки журналістів України (Одеське відділення).

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Козиря Олександра Олександровича на тему: «Правові засади діяльності медіа», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Козиря Олександра Олександровича відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами від 03.05.2024 р., № 507), Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 (зі змінами від 31.05.2019 р., № 759) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44.

3. Рекомендувати дисертацію Козиря Олександра Олександровича на тему: «Правові засади діяльності медіа» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

4. Запропонувати Вченій раді Національного університету «Одеська юридична академія» персональний склад разової спеціалізованої вченої ради з правом прийняття до розгляду та проведення публічного захисту дисертації

Козиря Олександра Олександровича на тему: «Правові засади діяльності медіа»:

Голова ради: завідувачка кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія» д.ю.н., професорка Харитонова Олена Іванівна.

Рецензент: професор кафедри загальної теорії права та держави Національного університету «Одеська юридична академія» д.ю.н., професорка Дудченко Валентина Віталіївна.

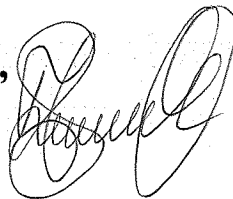
Рецензент: доцентка кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія» к.ю.н., доцент Бааджи Наталія Пилипівна.

Офіційний опонент: Завідувачка відділу авторського права і суміжних прав Науково-дослідного інституту інтелектуальної власності НАПрН України, д.ю.н., професорка Штефан Анна Сергіївна.

Офіційний опонент: професор кафедри цивільного права та процесу Львівського національного університету імені Івана Франка, д.ю.н., професор Якубівський Ігор Євгенович.

Результати голосування присутніх на засіданні докторів, кандидатів наук і докторів філософії за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 6; проти – немає; утрималися – немає; науковий керівник участі у голосуванні не брала.

**Головуюча на засіданні,
завідувачка кафедри права
інтелектуальної власності та
патентної юстиції
Національного університету
«Одеська юридична академія»,
д.ю.н., професор**

Олена ХАРИТОНОВА